

Öppna träfflokaler- rapport mars 2020

Inledning

Hägersten-Liljeholmens SDN driver sedan många år öppna träfflokaler för personer med psykisk ohälsa. Stockholms Läns Landsting öppnade dagverksamheterna Torsten och Ragnvald i samband med att patienterna på Rålambshovs sjukhus flyttades ut i samhället till egna lägenheter. I samband med psykiatrireformen 1996 övergick Ragnvald och Torsten i kommunal regi och drevs sedan av Hägerstens stadsdelsförvaltning och Liljeholmens stadsdelsförvaltning som öppna träfflokaler. ToRa uppstod som verksamhet vid en sammanslagning av Torsten och Ragnvald. Kravatten startades som ett projekt inom Hägerstens, Liljeholmens, Älvsjös och Skärholmens stadsdelsförvaltningar finansierat med statligt stimulansbidrag (s.k. Milton-pengar) en bit in på 00-talet. Incitamentet var forskning som visade på att det inte fanns socialpsykiatriska sysselsättningsverksamheter som attraherade unga vuxna med psykisk ohälsa. Efter projekttidens slut upphörde samarbetet med Älvsjös, Skärholmens och Liljeholmens stadsdelsförvaltningar och verksamheten permanentades inom Hägerstens stadsdelsförvaltning.

Älvsjö stadsdelsförvaltning driver verksamheten Rondellen som sedan 2006 finns i en fristående, äldre villa på Folkparksvägen. Rondellen är en verksamhet som inrymmer både daglig sysselsättning och en öppen träfflokalsverksamhet.

Både ToRa och Kravatten är verksamheter som har funnits i sin nuvarande form under lång tid. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning har sedan några år funnit att det finns behov av att se över och utveckla verksamheterna och samordna dem sinsemellan och med sysselsättningsverksamheterna. Behoven rör både kvalitet i verksamheterna och ekonomi.

I december 2019 presenterades ett förslag om att ToRa och Kravatten skulle flytta till en gemensam lokal på Hanna Paulis gata.

I samband med att det stod klart att Hägersten-Liljeholmens och Älvsjös stadsdelsförvaltning ska gå samman har Hägersten-Liljeholmens och Älvsjös stadsdelsförvaltningar tillsammans börjat att titta på gemensamma utmaningar och möjliga samarbeten. Detta ledde i februari 2020 fram till ett förslag som innebär att

träfflokaler ToRa och Kravatten flyttar samman med verksamheten Rondellen i Älvsjö.

Förvaltningen har nåtts av kritiska röster från besökare och RSMH. Förvaltningarna har fått frågor från politiska företrädare från både Hägersten-Liljeholmens och Älvsjös stadsdelsnämnd; bland annat formulerade i en skrivelse från (S) och (V) från den 12 mars 2020 riktad till Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd och från (V) från den 18 mars 2020 riktad till Älvsjös stadsdelsnämnd.

Mot bakgrund av detta har förvaltningen tagit initiativ till att sammanställa en rapport som beskriver verksamheterna, beskriver förvaltningens analys och slutsatser samt klargör vad som planeras för framtiden.

Information och analyser

Politisk inriktning och verksamhetsplan

I stadens budget för 2019 och 2020 är inriktningen att brukare i socialpsykiatriska verksamheter ska få stöd att närma sig arbetsmarknaden. Det ligger också tyngd i att förvaltningarna ska öka sin samverkan med civilsamhälle, näringsliv och brukarorganisationer.

I nämndens (Hägersten-Liljeholmen) verksamhetsplan för 2019 skapades en aktivitet som lades som ett uppdrag till stöd- och aktivitetseenheten. Aktiviteten ligger kvar under 2020. Aktiviteten innehåller att träfflokaler ska ses över och moderniseras, förutsättningar för samverkan med brukarorganisationer ska undersökas och de förändringar som genomförs ska medverka till att kostnaderna sänks. Verksamheterna ska samordnas i en lokal. Förändringen ska genomföras på ett sätt som möjliggör brukardelaktighet. I dialog med besökare och politiska företrädare under 2019 kommunicerade förvaltningen att förändringar av verksamheterna skulle ske med varsamhet och i dialog med besökare.

Beskrivning av verksamheterna

Träfflokalernas huvudsyfte är att bryta och motverka social isolering hos målgruppen vuxna med psykisk ohälsa. Verksamheterna är ett värdefullt komplement till andra insatser inom socialpsykiatrin.

Träfflokaler är öppna verksamheter. Det innebär att det inte krävs något insatsbeslut eller annan behovsprövning för att delta i verksamheten om besökaren är boende i stadsdelsområdet. Om man

bor i en annan stadsdel eller kommun krävs ett insatsbeslut från hemstadsdelen/hemkommunen. Om man är över 65 år krävs ett biståndsbeslut från äldreomsorgen även om man är boende i stadsdelsområdet.

ToRa

ToRa är en kombinerad aktivitets- och träfflokal som erbjuder social samvaro, ett utbud av teoretiska och praktiska studiecirkelar utifrån besökarnas intresse och ett kulturprogram utifrån besökarnas intresse. Studiecirkelarna anordnas av Studieförbundet Vuxenskolan är det förekommer 8-10 cirkelar per vecka under termin. På ToRa serveras gemensam frukost och lunch till självkostnadspris. Måltiderna har främst en social funktion för besökarna. Besökare kan även få stöd i vardagsöromål.

ToRa har drygt 70 besökare som besöker träfflokalen och/eller deltar i studiecirkelar eller andra aktiviteter. Det är i snitt 16-17 besökare per dag och ungefär lika många lunchgäster. Många besökare är 50+ eller äldre och många har besökt verksamheten under många år. Det är relativt få besökare i åldersgruppen 35-50 år och det är betydligt fler män än kvinnor som besöker verksamheten. Lokalen är bemannad med 3,4 årsanställda. Verksamheten är öppen mellan kl. 09 00 – 15 30 måndag, tisdag och fredag, kl. 09 00 – 12 00 på onsdagar och 09 00 – 14 00 på torsdagar.

Kravatten

Träfflokalen Kravatten är en öppen mötesplats för unga vuxna mellan 18 och 35 år med psykisk ohälsa. Verksamheten inriktar sig på återhämtning. Kravatten erbjuder samvaro, enskilda samtal, studiecirkelar, hjälp med att hitta arbete, praktikplats eller studier samt fysisk träning under ledning av verksamhetens hälsocoach. Verksamheten har ett minigym och pingis samt musikinstrument. Kravatten delar för närvarande lokal med den dagliga verksamheten Steget Framåt på Radiusbacken 3. I dagsläget besöks lokalen av ca 30 återkommande besökare. I snitt har besöks verksamheten av 7-8 besökare per dag. Verksamheten är bemannad med 2,5 årsanställda. Verksamheten är öppen måndag 10 30-16 30, tisdag 14 00-19 30, onsdag stängt men erbjuder promenad 10 30-12 00, torsdag 10 30-16 30 och fredag 10 30-16 30.

Rondellen

Rondellen drivs av Älvsjö stadsdelsförvaltningen. Verksamheten finns i en fristående äldre villa. Verksamheten är en kombinerad verksamhet med sysselsättning med inriktning mot hantverk, hälsa och trädgårdsskötsel samt träfflokal. Studiecirkelar anordnas genom Studieförbundet Vuxenskolan. Rondellen har ett syrum och ett snickeri som är möjligt att användas av träfflokalen då

sysselsättningen inte pågår där. Det finns även konstrum och musikstudio. På torsdagar lagas gemensam lunch med deltagarna. I dagsläget finns 18 deltagare i sysselsättningsverksamheten och ca 5 dagliga besökare i träfflokalen. Totalt vistas 5-10 besökare/deltagare dagligen i lokalen. Verksamheten är bemannad med 4 årsanställningar. RSMH hyr en del av lokalen under kvällstid men det pågår utöver det inga samarbeten eller annan samverkan mellan förvaltningens verksamhet och RSMH. Träfflokalen är öppen kl. 09 00 – 16 30 måndag, tisdag och torsdag, 13 00 – 16 30 onsdag och 09 00 – 14 00 på fredagar.

Ekonomi

Verksamheterna finansieras inom anslaget för individ- och familjeomsorg. På enhetsnivå har konsekvenserna av förändringar av ersättningsnivåerna för biståndsbedömda insatser inom socialpsykiatri påverkat de ekonomiska ramarna.

Nedan visas det ekonomiska utfallet för respektive verksamhet de senaste fem åren. Kostnaden som redovisas som totalt utfall belastar anslaget för individ- och familjeomsorg. Noteras bör att tabellen för Rondellen innefattar även sysselsättningsverksamheten och i intäkter ingår även tillskjutet, budgeterat anslag.

<i>ToRa och Kravatten</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>
<i>Totalt utfall, kr</i>	3 942 320	3 638 241	3 767 202	4 341 594	4 523 985

<i>Rondellen</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>
<i>Totalt utfall inkl. budgeterat anslag</i>	2 079 504	2 174 964	2 054 681	2 479 416	2 450 040

Lokaler och lokalkontrakt

Adress	Lokalyta	Årshyra	Kontrakt till och med samt övrigt
--------	----------	---------	-----------------------------------

ToRa 1 Torsten Alms gata 44, Örnsberg	383 kvm	562 000 kr	2023-09-30 och 2022-09-30 Ej uppsagt
ToRa 2 Torsten Alms gata 44 Örnsberg	189 kvm	276 000 kr	2023-09-30 Ej uppsagt
Kravatten Tillfällig lösning på Radiusbacken 3	-	400 627 kr	-
Rondellen Folkparksvägen 150	325 kvm	808 000 kr	Ej uppsagt Löpande förlängningar om tre år

Förvaltningen bedömer att ToRas lokaler i en framtid är möjliga att ta i anspråk för andra verksamheter medan Rondellens lokal inte är möjlig att använda för andra typer av verksamheter. Förvaltningens bedömning är att Rondellens lokal lämpar sig för både ToRa och Kravattens verksamheter och att alla verksamheter och deltagare ryms i lokalerna. Enligt brandskyddskonsult kan 50-60 personer vistas i lokalen samtidigt. Det är möjligt att organisera gemensamma måltider i lokalerna som inte kräver några lokalmässiga förändringar och förvaltningen bedömer att det är möjligt att få tillstånd för detta. Förvaltningen bedömer att lokalen är funktionell utifrån hur behovet ser ut i dag och att det inte krävs stora ingrepp för att tillgänglighetsanpassa den. Förvaltningen bedömer inte dessa förändringar som särskilt kostsamma. RSMH hyr en del av Rondellens lokal. Förvaltningen undersöker förutsättningarna för att erbjuda RSMH en alternativ lokal.

Rondellens lokal på Folkparksvägen 150 är nåbar med buss och tunnelbana från alla delar av stadsdelsområdet Hägersten-Älvsjö.

Brukardelaktighet

Under 2017 och 2018 förde en liten grupp besökare på ToRa på tal ett antal brister i verksamheten; bland annat bemötandeproblem och konflikter inom personalgruppen, konsekvenser i verksamheten av de äldre besökarna och behovet av att verksamheten får en nytändning för att kunna attrahera yngre personer i målgruppen. Förvaltningen mötte dessa brukare vid några tillfällen för att från grunden förstå problembilden och få input till vad som bör förändras.

Det finns i Hägersten-Liljeholmen sedan länge ett brukarråd som är knutet till stöd- och aktivitetsenheten. Brukarrådets funktion, mandat och organisation sågs över 2018 för att ge en tydligare koppling till enhetens mål och utvecklingsfrågor. Det var viktigt att visa på vilka typer av frågor som kan vara påverkbara som brukare eller besökare i verksamheterna. Frågor som rör bemanning och rekrytering, ekonomi och lokalval lämpar sig inte för delaktighet då de är nära kopplade till det ansvar för ekonomi, personal och arbetsmiljö som åvilar enhetschefen. Varje verksamhet har ett deltagarmöte där man har möjlighet att väcka frågor till brukarrådet.

På Rondellen hålls regelbundet stormöten. Under 2018 och 2019 har stöd- och aktivitetsenheten inom Hägersten-Liljeholmens SDF drivit flera delaktighetsprojekt som alla syftar till att öka deltagare och besökares makt och inflytande över sin livsföring och de verksamheter som berör dem. Under 2020 har enheten ett projekt som syftar till att använda metoden tjänstedesign för utveckling av verksamheterna.

I december 2019 och februari 2020 har enhetschef mött brukare och besökare i de berörda verksamheterna, informerat om förvaltningarnas planer och tagit emot responsen från brukare/besökare.

Slutsatser och planen framåt

Både ToRa och Kravatten är verksamheter som funnits i sina nuvarande former under lång tid. Förvaltningen har under de senaste åren varit medveten om att det finns behov av att utveckla verksamheterna så att de motsvarar behov och förväntningar hos dagens besökare och för de personer i målgruppen som ännu inte hittat fram. Bland annat gäller det att kunna möta alla åldersgrupper inom målgruppens behov och att tillhandahålla aktiviteter som stärker besökarna att ta del av de utbud som finns hos andra aktörer.

Besökarna på ToRa blir allt äldre och det är tydligt att verksamheten har svårt att attrahera yngre personer i målgruppen. Sedan Kravatten startades har utbudet i staden av insatser som länkar unga vuxna med psykisk ohälsa vidare till arbetet och studier ökat.

Det är också nödvändigt att verksamheterna har hållbara ekonomiska förutsättningar och att resurserna nyttjas på ett effektivt sätt. Förvaltningen bedömer inte att det finns besöksunderlag/efterfrågan för att driva öppen

träfflokalsverksamhet på tre adresser i det nya stadsdelsområdet och det är heller inte möjligt att finansiera verksamhet på tre adresser.

I samband med att det stod klart att Hägersten-Liljeholmens och Älvsjös stadsdelsförvaltning ska gå samman har Hägersten-Liljeholmens och Älvsjös stadsdelsförvaltningar tillsammans börjat att titta på gemensam utmaningar och möjliga samarbeten. Detta ledde i februari/mars 2020 fram till ett förslag som innebär att träfflokaler ToRa och Kravatten flyttar samman med verksamheten Rondellen i Älvsjö. Tanken är att först genomföra flytten och sedan därefter, tillsammans med deltagare och besökare se över utbudet av aktiviteter.

Förvaltningens bedömning är att en lokalförändring enligt ovan är det mest gynnsamma. I dagsläget är detta förslag dock pausat, det vill säga förvaltningen avvaktar med genomförandet för att fördjupa dialogen med framförallt ToRas besökare. Det har inte genomförts några förhandlingar i frågan med fackliga företrädare och det har inte dragits in några tjänster.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Davidsson, Stadsdelsdirektör	2020-04-06
Toni Mellblom, T.f. avdelningschef	2020-04-03